

Türk Psikiyatri Dergisi: Geçmiş ve Gelecek!

Berna Diclener ULUĞ

Bu sayımız, Dergi'mizin otuzuncu cildinin dördüncü ve son sayısı. Türk Psikiyatri Dergisi Otuzuncu Yıl Kutlama Toplantısı, Ekim ayı sonunda İstanbul'da Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından düzenlenen 55. Ulusal Psikiyatri Kongresi sırasında gerçekleştirildi. Kutlamayı derneğimizin çatısı altında yapıyor olmak yayın kurulumuz için çok önemli idi. Çünkü 1990 yılında yayınlanmaya başlanan dergimiz, ülkemizde bilimsel yayıncılığın geliştirilmesinin yanısıra psikiyatrinin mesleki ve sosyal bağlamda önemli konularının ele alındığı nitelikli derleme ve görüş yazılarına yer verilmesini de hedefliyordu. İlk sayımızın ilk yazısının, 1990 yılının en kıdemli psikiyatri hocalarının, dünyada ve ülkemizde psikiyatrinin durumuna ilişkin iki soruya verdiği yanıtları içermesi, bu duyarlılığı ortaya koyuyordu. 1995 yılında altıncı cildimizin Yaz sayısında bu defa Türkiye Psikiyatri Derneği'nin (o zamanki başlıkla Birliğin) kuruluş çalışmaları ile eş zamanlı olarak "böyle bir birliğin yapısı ve işlevleri nasıl ve neler olmalıdır" sorusuna psikiyatri hekimlerinin verdikleri yanıtlar yayınlanıyordu. İzleyen yıllarda gerek Yayın Kurulu üyeleri gerekse Türkiye Psikiyatri Derneği'nin Yönetim Kurulu üyelerinin çeşitli zamanlarda yazmış oldukları ön yazılar, Türkiye'de psikiyatrinin en sıcak ve güncel konularına odaklanıyordu. 2016 Güz sayısında Prof. Dr. Mustafa Sercan tarafından yazılan "Afetler karşısında ruh hekimi ve örgütü ne yapar?" ya da 2018 yılında Prof. Dr. Timuçin Oral tarafından yazılan "Ruh sağlığı yasamız: Bir kez daha bir başka bahara mı kalacak?" başlıklı ön yazılar bunun en iyi örneklerindendir.

Türk Psikiyatri Dergisi'nin kurucusu ve ilk yayın yönetmeni, değerli hocamız Prof. Dr. Orhan Öztürk ilk sayıda Başlarken yazısında "genç arkadaşlarımızın derin ilgi ve isteklilikleri, bu derginin çıkmasında en büyük etken olmuştur" diye yazmıştır. Her ne kadar o zamanki genç psikiyatri hekimleri artık

epey yaş almış olsalar da hem o kuşaktaki hekimlerin hem de asistanlığa yeni başlayan en genç meslektaşları da kapsayan yeni kuşakların Dergi'ye karşı ilgi ve istekleri hep canlı kalmıştır. Dergi yayın kurulu çalışmaları hep bir okul niteliğinde olmuştur. Uzun yıllar boyunca her hafta yapılmış olan Yayın Kurulu toplantılarımızda danışmanlarımızın kaleme aldığı değerlendirme yazıları hep birlikte okunmuş, araştırmaların güçlü ve kısıtlı yanları birlikte gözden geçirilmiş, yöntem ve yazım sorunlarının düzeltilerek yayınların niteliğinin yükseltilmesi için büyük emek harcanmıştır. Yazarların bazen bir editör bazen bir danışmanla birlikte çalışarak yazıyı yayına hazırlamasının mümkün olabileceğine tanıklık edilmiştir. Ön yazılar da dâhil olmak üzere bütün yazılar kıdemli, eş kıdemli ve genç üyeler olmak üzere bir grubun değerlendirme süzgecinden geçtikten sonra yayınlanmıştır. Derginin hatasız (daha doğru bir deyişle en az hata ile) çıkabilmesi için, bundan on yıl öncesine kadar basılı ön kopyalar üzerinden hep birlikte yapılan çifte dikiş düzeltme okumaları hepimizin hiç unutamadığı toplantılar olmuştur. Unutamayışımızın sebebi sanırım paylaşılan değerler -en önemlisi yapılan işe saygı ve titizlik- ve toplu çalışmanın keyfidir. Yayıncılığın aynı zamanda bir okul olması amacına hizmet etmek üzere ve bunun yayın kurulu çalışmaları ile sınırlı kalmaması için, çevrimiçi yayıncılık öncesi dönemde ülkemizdeki ilk uygulama olarak danışmanlara geribildirim vermek amacıyla diğer danışmanların raporları gönderilmeye başlanmıştır.

"Başlarken" yazısında vurgulanmış olan diğer bir konu da Dergi'nin belirli kişilere ve bir merkeze bağlı kalmaması gereği ve ülkemizin her yerinden gelecek olan yazılara yer veren gerçek bir Türk psikiyatri dergisi olması dileğidir. Otuz yıl boyunca yayınlanmış olan yazılara bakıldığında bu hedefin gerçekleşmiş olduğunu söyleyebiliriz. Bunun ötesinde 2003

yılında PubMed ve 2005 yılında SSCI dizinlerine girilmesinden, tüm yazıların İngilizcesinin çevrimiçi olarak yayınlanmaya ve yurtdışından da yazıların gelmeye başlamasından sonra ulusal ölçeğin ötesine geçilmiştir. Ancak uluslararası dergicilik bakımından önümüzdeki yıllarda yapılması gereken çok şey olduğunu da vurgulamamız gerekir. Üstelik içinde bulunduğumuz ve hızlı değişimlerin gerçekleşmekte olduğu bu dönemde bilimsel yayıncılık, hem ulusal hem de uluslararası düzlemde önümüze çözülmesi gereken yeni sorunlar koymaktadır.

Türk Psikiyatri Dergisi'nin yayın yönetmenliğini 2002-2015 yılları arasında başarı ile sürdüren Prof. Dr. Aylin Uluşahin, Kasım 2018'de TTB tarafından Toplum ve Hekim Dergisi'nin 40. yılı sebebiyle düzenlenen toplantıda akademik yayıncılık ile ilgili gelişmeleri anlatırken bu sorunları sıralıyor. Son 20 yıldır internetin yayıncılık alanına girmesiyle birlikte yayınlanan makale sayısının büyük bir hızla arttığını, buna karşılık güvenilirlik ve kalitenin düşmüş olduğunu vurguluyor. Güvenilirliğin güvencesinin nitelikli ve şeffaf danışman değerlendirme süreçleri olduğunu belirtiyor. Danışmanlık süreçlerinde günümüzün gereksinimlerini karşılamak için geliştirilmiş "açık değerlendirme" ya da "ayrıştırılmış danışmanlık" gibi yeni uygulamalardan söz ediyor. Günümüzde ortaya çıkan "açık erişim yayıncılık" gibi uygulamaların, geleneksel yöntemlerin sınırlarını aştığını, bir yanda olumlu bir gelişme olarak bilimsel yayıncılığı büyük yayıncılık şirketlerinin tekeline çıkarırken, öte yandan yağmacı dergilerin ortaya çıkmasına sebep olduğunu söylüyor. Bu tür ikilemlerin çözümünün hiç de kolay olmadığını hepimiz biliyoruz. İşte böyle bir ortamda, Türk Psikiyatri Dergisi'nin hem geleneğini ve niteliğini koruması hem de uluslararası yayıncılıkta ilerlemesi, hak ettiği yere gelmesi için önümüzdeki yıllarda gelişmeye ve yeniliklere açık olması gerekiyor. Etki faktörünü

yükseltmek üzere, son iki yıla ait makalelerin erişime açık tutulması uygulamasının faydalı olduğunu ancak yeterli olmadığını düşünüyoruz.

Otuzuncu Yıl Kutlama Toplantısında Doç. Dr. Yavuz Ayhan tarafından hazırlanan "Türkiye'nin Modern Psikiyatrisi: Türk Psikiyatri Dergisi 30 yaşında" başlıklı sergide yer alan posterler dergimizin tarihine bir bakış olanağı sundu. Bu sergide otuz yılda değişen kapaklarımız, ilk yayın ve danışma kurullarımız, son yıllarda her yılın son sayısında kendilerine teşekkür ilanı yayınladığımız danışman listelerimiz, farklı yıllarda yayınlanmış araştırma, gözden geçirme ve çeviri yazılarından örnekler yer alıyordu. Sanırım Dr. Ayhan için bu örnekleri seçmek çok zor olmuştur, çünkü doksanlı ve iki binli yıllarda yayınlanan onlarca ciltte, ülkemizdeki bilimsel ve düşünsel birikimi yansıtan çok sayıda özgün eser yayınlanmıştır. Posterlerde başlıkları gösterilen bu yazılar şiddetli bir "dönüp yeniden okuma" isteği yaratacak cazibeye sahiptiler. Alanımızda yüz yetmiş beş yıllık Amerikan Psikiyatri Dergisi gibi örnekler varken, otuz yılın o kadar da uzun bir geçmiş olmadığını farkında olsak da bu kısa tarihe ve kurumsal kültürümüze bakışın gelecek için çok önemli olduğunu ve yolumuzu aydınlatacağını biliyoruz. Türk Psikiyatri Dergisi otuzuncu yılına, yayın kurulunun çalışmaları ile birlikte, araştırmaları, yazıları, hakemlikleri, görüş ve önerileri ile yayın sürecine destek olan meslektaşları sayesinde geldi. Uluslararası alanda tanınırlığın artması, etki faktörünün yükselmesi gibi ilerlemeler de yine bu işbirliği ile gerçekleşecektir.

KAYNAKLAR

- Öztürk MO (1990) Başlarken (Önyazı). Türk Psikiyatri Dergisi, 1(1):1.
Uluşahin NA (2019) Günümüzde bilimsel yayıncılık: Neden? Nasıl?. Toplum Ve Hekim, 34(2):125-129.